

Bruno De Wachter

Oostende-Oostende

Over

Stene,

Zandvoorde

en

Plassendale

Ik zit comfortabel in mijn zetel, terwijl het landschap aan het raam voorbijkomt als een film, de voorgrond wazig en de horizon scherp, schrijf ik in mijn notaboek, maar het woord 'scherp' krijgt rare kronkels doordat de trein plots van links naar rechts begint te schokken. IJzer dat ijzer de weg vraagt, piepend en krakend: het juiste spoor? We naderen het station van Oostende.

De straatstenen, rioolputjes en wegmarkeringen van vertrouwde plaatsen kan ik onmogelijk uit het hoofd beschrijven, laat staan tekenen, maar ik herken ze wel uit de duizend. Bijna de hele Belgische zeedijk is met dergelijke stenen geplaveid. Werden ze speciaal ontworpen om te vermijden dat waaghalzen die zich bij stormweer op de dijk wagen, uitglijden en worden meegesleurd, de zee in? Op de Visserskaai geen woeste golven, maar een miezerige regen, voldoende om vast te stellen dat de tegels niet glad worden wanneer ze nat worden.

Een veerpont brengt mij naar de andere kant van de haven. Ik wilde net iets schrijven over de boot, hoe die zijn eigen spoor trekt in het water, maar we botsen al tegen de kade aan de overkant en mijn hand tekent een vuile streep over het blad. Ik ben blij dat ik op eigen kracht verder kan.

Kasseien bewandelen gaat niet zo moeilijk als een rotsig bergpad (behalve voor wie naaldhakken draagt), maar ook niet zo vlot als een voetpad van klinkers (behalve voor wie bergschoenen draagt). Precies daarin schuilt de moeilijkheid: je weet niet hoeveel bedachtzaamheid je aan de dag moet leggen bij het plaatsen van je voeten. Voor de renner in een wielersklassieker vragen kasseien de hoogste aandacht. Hoe sneller je rijdt, hoe beter je over de oneffenheden heen vliegt en hoe minder pijn aan je achterwerk, maar ook: hoe sneller die ene losse steen op je af komt en hoe harder de smak tegen de grond.

Het Groen Lint kent geen smalle paden langs diepe afgronden, geen open vlaktes waarop je bij mistig weer de weg verliest, geen wilde dieren. Er is geen opkomend tij dat je kan insluiten, geen slib of drijfzand waarin je kan wegzakken, geen gevaar op honger of dorst. Het gevaar zit niet in de omgeving, maar in mijzelf: in het verlangen om als een evenwichtskunstenaar over het randje te lopen, om in het havendok te springen en onder een boot te duiken, om mij voor een toeterende auto te gooien, voor een hysterisch klingelengde tram. Ik wil niet alleen kijken, maar ook voelen: water, ijzer, glas.

Wandelen over een gelijkmatige ondergrond vraagt weinig inspanning en al helemaal geen aandacht. Ik verlies mijzelf in gedachten, terwijl mijn benen verder stappen als een mechaniek. Ik ben een wolk, uitdeinend en weer verdichtend, werkelijk maar onvatbaar, zonder vaste vorm of harde kern. Zo wandel ik een tijdje door – een kilometer? twee kilometer? – tot ik tegen de bult van een boomwortel bots en struikel. Niemand die lacht, want niemand heeft het gezien. Om mijzelf opnieuw een houding te geven, stamp ik tegen de droge tak die naast de bult op het pad ligt, maar ik stamp hem naar rechts en de wind, niet akkoord, waait hem naar links, waardoor ik er slechts half in slaag om mijn trots te herwinnen.

Voor ik verder wandel, kijk ik nog een keer achterom naar de bult, die terugkijkt in volslagen onverschilligheid, alsof ik hier nooit ben geweest. Op zijn discretie kan ik rekenen. Onverstoorbaar zal de wortel doorgaan met groeien en het asfalt openbreken. Pas wanneer ik hier jaren aan een stuk, dag na dag voorbij zou komen en elke keer opnieuw tegen de bult zou stampen, zou hij sporen gaan vertonen van mijn schoen. Ik vind dat ik traag vorder, waardoor ik sterk onder de indruk raak van mijn omgeving, maar voor die omgeving ga ik nog veel te snel om een blijvende indruk achter te laten.

De kracht van herhaling. De oudste paden werden niet aangelegd, niet gepland, maar ontstonden spontaan door veelvuldig gebruik. Het zijn in feite geen paden maar sporen, en ze volgen de kortste, makkelijkste route. Zoals ook dieren sporen maken: herten, geiten. De eerste ontdekkingsreizigers in de *Great Plains* volgden buffelpaden. Ook wanneer de sporen niet meer worden belopen, blijft de aangestampte aarde nog jarenlang zichtbaar; de wortels van planten en grassen breken er niet gemakkelijk doorheen.

Op het strand trekt ieder zijn eigen, tijdelijke spoor. Als een schoolbord wordt het elke dag opnieuw beschreven en weer uitgewist. Ik loop in een kronkellijn, uitwijkend voor het opkomende schuim en dan weer dichterbij de zee toe wanneer het water zich terugtrekt. Een spel dat meestal eindigt met een kort moment van onoplettendheid en natte schoenen.

Het verlangen om tegen een blikje te stampen. Tegen een stuk plastic. Tegen een zandkasteel waardoor een zandwolk opstuift. Tegen een doorregende kartonnen zak van een hamburgerrestaurant, die in stukken uit elkaar vliegt. Het verlangen om met de tip van mijn schoen een lijn te trekken in het zand: tot hier en niet verder.

Het Latijnse alfabet is bij lange niet toereikend om alle soorten klinkers te benoemen die ik op het Groen Lint heb bewandeld, met al hun variaties in vorm, kleur en legpatroon. Echter, met uitzondering van de blindegeleidetegels in het station, wandelen ze allemaal gelijk.

De Noord-Edestraat in Bredene stelt mij voor een keuze: ofwel wandel ik op het asfalt en dan moet ik de hele tijd op mijn hoede zijn voor de auto's die af en aan rijden, terwijl de rust van de berm mij toelacht. Ofwel loop ik op het spontaan gevormde voetpad langs de kant van de weg en moet ik uitkijken waar ik mijn voeten zet, zo vol met putten en stenen ligt het pad, terwijl het egale asfalt naast mij lonkt. Ik wandel het asfalt op, en weer af, en weer op, tot ik de juiste geestestoestand heb gevonden. Schijnbaar onverstoorbaar blijf ik op de rijweg wandelen en dwing de auto's met een bocht om mij heen te rijden, maar ondertussen houd ik mijn oren gespits op om tijd in de berm te duiken wanneer nodig.

In sommige straten van Oostende - de Caelfstraat in Zandvoorde, de Chocqueelstraat in Mariakerke - is het voetpad geprivatiseerd, wat de wandelaar variatie in ondergrond oplevert en de Stad een fikse besparing. Af en toe staat er een brievenbus of een boom in de weg, daar loop ik makkelijk omheen.

Terwijl het donkert kruip ik mijn tent, die ik heb neergezet op een verloren strook grasland tussen spoorweg en veld. Niemand die mij hier kan zien. Omgekeerd kan ik de buitenwereld ook niet zien trouwens – opgerold in mijn slaapzak hoef ik de confrontatie met de oneindigheid van de sterrenhemel niet aan te gaan – maar ik kan de buitenwereld wel horen. Het gekwaak van de ganzen op het kanaal, het gehinnik van paarden, het geruis van de snelweg in de verte, het oorverdovende gedender van een goederentrein: al die geluiden lijken versterkt mijn intieme ruimte binnen te dringen, alsof ze hun best doen om mij uit mijn tent te lokken. Ooit tijdens een weekend in de Ardennen dacht ik slim te zijn en had ik mijn tent vervangen door oordopjes, honderd keer lichter om te dragen. Alles wat ik nodig had, dacht ik, was stilte. Ondanks het warme zomerweer, werd ik vroeg in de ochtend verkleumd wakker, in een slaapzak nat van dauw. Hier in Plassendale beschermt een combinatie van tent en oordopjes mij tegen een hevig nachtelijk onweer. Wanneer ik 's morgens de tent openrits, glinsteren ontelbare druppels in het gras.

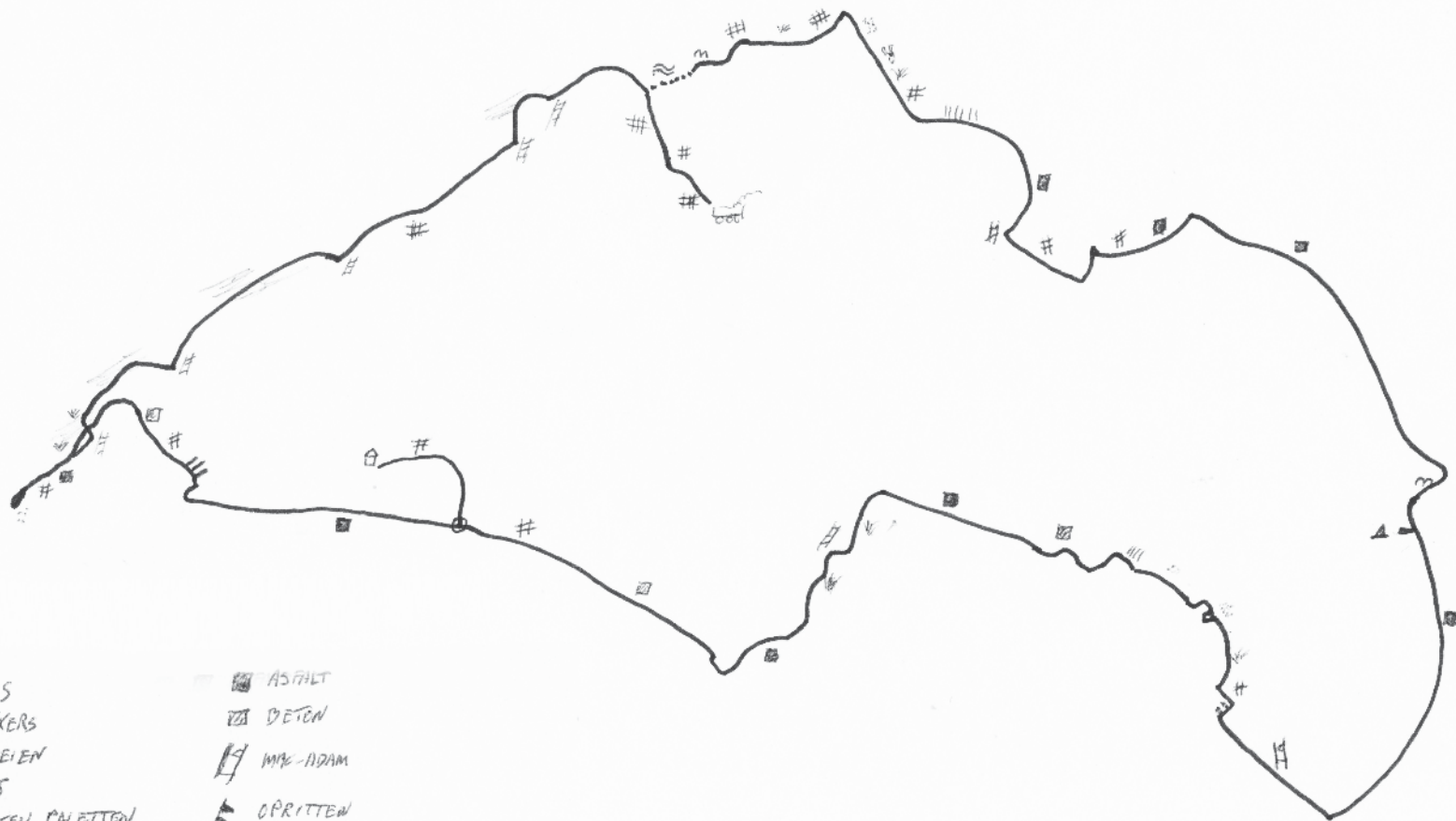

Schaduw en spiegeling zijn niet van dezelfde boom – de ene staat links en de andere staat rechts van de weg – maar ze wiegen wel simultaan op dezelfde wind. Ze ritselen ook met eenzelfde, populieren stem.

Karsend grind doet mij denken aan parken, aan toeganswegen tot speeltuinen, aan een steentje dat blijft plakken aan de bloedende knie van een kind, van zijn fiets gevallen. Het doet mij ook denken aan het trage schrijden van een familie op een zondagswandeling. Aangeklede lichamen, zo ernstig en zelfbewust, maar tegelijk zo mateloos verveeld van zichzelf, alsof ze in het geknars willen verdwijnen.

Finse atletiekclubs introduceerden pistes van boomschors en zagemeel om de pezen en gewrichten van afstandslapers te sparen. Je zou denken dat het snel lopen is op boomschors, omdat het zo sterk meeveert, maar het tegendeel is waar: demping betekent verlies aan energie. Het werd enkel gebruikt om op te trainen. Ondertussen is het een gebruikelijke ondergrond geworden in tuinen en stadsparken. Het wandelt aangenaam zacht. Toch gaat het mij na enige tijd vervelen, als het bespelen van een muziekinstrument met een demper, waardoor ik ga verlangen naar het geklak van hakken op een tegelvloer.

- # DALS
- ## KLINKERS
- m KASSELEN
- ~ GRIS
- ≡ MOUWEN PALETTEN
- ⌘ TRAP
- ≡ ZAND
- ⊙ GRIND
- ⊙ BOOMSCHOKS

- ASPHALT
- ▨ BETON
- ▨ MAK-ADAM
- ▲ OPRITTEN
- ~ WATER
- ⊙ STATION
- △ TENT
- ⊙ B&B

Toedoem... toedoem... toedoem doemdoem... De teerstrepen van de macadamweg geven het autorijden een ritme als een trein; het rijdt lekker, en des te lekkerder naarmate de weg ouder is en al vaker hersteld, waardoor de monotone cadans af en toe wordt gebroken door bijkomende doem-doems van opgelapte betonstroken. Hoewel ik te voet onderweg ben, krijg ik dat ritme van de macadam toch mee, maar dan als een mix van toe-doems die van voren komen en van achteren weer verdwijnen, of omgekeerd. Die aanzwellen, een hoogtepunt bereiken en dan weer uitdempen; die soms helder en separaat herkenbaar zijn en dan weer verzvolgen worden door het geruis van de wind en de snelweg in de verte. Die macadamritmes, allen gebaseerd op dezelfde regelmatige betonlengte, komen bovenop de cadans van mijn eigen tred en vormen zo een immer variërend ritme dat – zo lang ik mij daar op concentreer – van het wandelen een soort van dansen maakt. Langs de kant van de weg vind ik een stok die mij kan begeleiden met een tok-tok op de grond, die ik in de lucht kan gooien en een salto laten draaien, om hem daarna met gestrekte arm weer op te vangen. De stok is krom, maar doet zijn werk. In geen tijd ben ik aan het eind van de kilometerlange Groenedijkstraat.

De Belgische voetpaden kan je herkennen aan de zware betonnen tegels – in 't schoon Vlaams worden het "dalstenen" genoemd, van het Franse woord "dalle". Ze zijn gemakkelijk te leggen, dat is het grote voordeel, en ook gemakkelijk weer op te breken als er gewerkt moet worden aan kabels of riolering.

Bij regenweer vormen er zich bovengrondse plassen op de scheefgezakte dals, maar ook verborgen plassen onder losliggende stenen die het voetpad veranderen in een mijneveld. De vloek begint een fractie van een seconde voor de explosie van water mijn onderbeen bereikt.

Niet alleen bij regen, ook bij droog weer kan je nat worden op de Belgische trottoirs. Plots gaat een deur open en zonder waarschuwing overspoelt een golf zeepwater het voetpad. Pas dan verschijnt er een hoofd in het deurgat, dat, in plaats van zich te excuseren, jou aanstaart met een blik van "wie loopt er hier nu voor mijn deur"? Het is een vorm van recyclage; met hetzelfde water waarmee de gang wordt gekuist, wordt vervolgens ook de stoep geschuurd.

Door het moeras van Zandvoorde loopt een wandelweg die een halve meter boven de drassige grond zweeft. Dat heeft, naast droge voeten, ook het voordeel dat wandelaars en fietsers de natuur niet verstoren; padden en kikkers huppen onder de weg door. Ik loop over de planken en kijk naar de natuur – een scholekster, een waterhoen –, maar ik voel mij niet *in* de natuur. Mijn stappen klinken hol.

Op de Ferrariskaarten van 1770 staat de Torhoutsesteenweg ingetekend als de enige belangrijke toegangsweg naar Oostende. Onder het asfalt liggen hier ongetwijfeld nog talloze lagen oud plaveisel. Midden op een rond punt heeft men die geschiedenis willen herdenken door een kruispunt na te bouwen van oude kasseien. Geen fietspad of voetpad loopt er heen; het ligt er louter als decor. Als een beeltenis op een grafsteen: hier rust de oude Torhoutsesteenweg.

Impulsief neem ik een pad van mul zand dat omhoog draait de duinen in. Ik heb geen idee waar het heen loopt – misschien loopt het zelfs helemaal nergens heen. Bij elke tred die ik zet, zak ik de helft terug naar beneden en zo worstel ik mij omhoog, steunend met mijn hand tegen het prikkerige duingras in de berm. Boven in de duinen vind ik een wirwar van paden in alle richtingen, zonder plan of wegwijzer. Toch zou ik mij hier zelfs blindelings kunnen oriënteren: langs de ene kant druist de zee, langs de andere kant brult een vliegtuig.

Een ontdekkingsreiziger die zich een weg kapt door de jungle, een wandelaar die over een boom klautert, die waadt door een snelstromende rivier en dansend zijn evenwicht herstelt, die zich moeizaam een weg graaft door de sneeuw. Weerstand. Ik heb zonet een paadje gevolgd dat half overgroeid is met rozenstruiken. De doornige takken hebben mijn enkels en armen geschraamd en ik controleer mijn broek, of ze niet gescheurd is. Wat een plezier om zich ergens doorheen geworsteld te hebben.

De opluchting om, na een wandeling op verboden terrein, aan de juiste kant van het hek weer naar beneden te springen.

Golfbrekers geven ritme aan de strandwandeling. Ik duw mijzelf omhoog, blijf een ogenblik staan om in het rond te kijken, en wandel voorzichtig weer naar beneden, beducht op gladde algen. Op het zand zet ik er stevig de pas in, mijn blik gericht op de dunne lijn van de volgende golfbreker aan de einder.

De gladde tegelvloer van de Koninklijke Gaanderijen maakt andere manieren van wandelen mogelijk. Zo kan je je rechtersvoet links voor je linkervoet plaatsen, je onderlijf bijdraaien, dan je linkervoet rechts voor je rechtersvoet, en weer bijdraaien, terwijl je borst gewoon rechtdoor blijft gaan, wat een mooie draaibeweging oplevert van heup en achterwerk. Om dan plots halt te houden, een laatste trek te nemen van je sigaret, je peuk precies in de hoek zand van een gebarsten tegel te mikken en zonder omkijken weer verder te wiegen, in de richting van Vrijstaat O.

Nog een laatste keer daal ik de trap af naar het strand. Ik leg mij languit neer, gooi een hand vol zand in de lucht, om te kijken hoe het door de wind wordt meegenomen en verstrooid. Wanneer ik opnieuw over de dijk wandel in de richting van het station, lijken mijn wandelschoenen twee maten te klein, zo veel zand zit er in.

Tussen de ribbels van mijn schoenzool zit een kiezel, die een kras maakt op de vloer. Van mijn jas drupt nog de regen die ik net voor mijn aankomst in het station over mij heen heb gekregen. Terwijl mijn broek droogt, valt beetje bij beetje het zand eraf en vormt een strand onder mijn zetel.

Deze publicatie kwam tot stand met de steun van het Vlaams-Nederlands huis deBuren. Het is onderdeel van Expeditie Dansand! (04 - 06.07.2014), Atelier Groen Lint (04.07 - 10.07.2014), een organisatie van kunstencentrum Vrijstaat O. in samenwerking met de Stad Oostende, Provincie West-Vlaanderen en Vlaamse Overheid.

Concept, tekst en foto's:

Bruno De Wachter
www.bdewachter.be

Grafisch ontwerp:

Miriam Hempel
www.daretoknow.co.uk

*
**VRUS
TAAT
O.**

